

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - avgust/kolovoz 2018. godine**

Sarajevo, oktobar/listopad 2018. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
<i>Kretanje industrijske proizvodnje</i>	4
<i>Maloprodaja.....</i>	5
<i>Transport.....</i>	6
<i>Tržište rada.....</i>	6
2. Javne finansije.....	8
<i>Indirektni porezi u BiH.....</i>	8
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH.....</i>	11
<i>Servis vanjskog duga.....</i>	12
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	12
<i>Cijene.....</i>	12
<i>Monetarni sektor.....</i>	13
<i>Bankarski sektor.....</i>	15
<i>Berze u BiH.....</i>	16
4. Vanjski sektor.....	17
<i>Platni bilans.....</i>	17
<i>Vanjskotrgovinska razmjena.....</i>	18
5. Strane direktnе investicije.....	22

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesечно dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesечно Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Prema trenutno dostupnim podacima iz nacionalnih računa (dostupni su bili samo podaci za K1 2018. godine) Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine za prvi kvartal 2018. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila ekonomski rast od 2% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Ako se pažljivije posmatra struktura ostvarenog rasta može se konstatovati da je isti ostvaren u okviru svih kategorija izuzev javne potrošnje. Najznačajniji rast a samim tim i doprinos ekonomskom rastu ostvaren u domenu finalne potrošnje koja je uvećana za 1,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo povećanje finalne potrošnje ostvareno je zahvaljujući povećanju potrošnje domaćinstava od 2,5%, dok je javna potrošnja u prvom kvartalu 2018. godine smanjena za 0,2%. Pored povećanja potrošnje, u prvom kvartalu 2018. godine došlo je do značajnog povećanja investicija od preko 30% što je dodatno podstaklo ostvareni ekonomski rast u BiH. Što se tiče vanjskog sektora vrijedi istaći da je tokom posmatranog perioda zahvaljujući jačanju izvozne tražnje i povećanju poslovne aktivnosti u zemlji došlo do povećanja izvoza i uvoza gdje su registrirane rasta od preko 10%.

Na bazi trenutno raspoloživih kratkoročnih indikatora može se zaključiti da je trend rasta ekonomske aktivnosti u BiH iz prvog kvartala u podjednakom intenzitetu nastavljen i u periodu januar-august 2018. godine. Tako je tokom navedenog perioda uslijed povećanja u proizvodnji električne energije došlo do povećanja fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2,6%. Ovo povećanje proizvodnje u industriji uz povećanje broja zaposlenih u okviru prerađivačke industrije, te uslužnih djelatnosti kao što su trgovina i hotelijerstvo doveli su do porasta ukupnog broja zaposlenih u BiH. Pored povećanja broja zaposlenih i broja penzionera došlo je i do blagog rasta plata i penzija (nominalno). Ako se ovome pridoda povećanje tekućih neto priliva iz inostranstva u K2 2018. godine od oko 5%, te porast maloprodaje i neto PDV od oko 7% respektivno moglo bi se zaključiti da je u periodu januar-august 2018. godine nastavlja trend rasta privatne potrošnje kao ključne determinante kretanja BDP-a. Međutim, vrijedi istaći da je tokom 2018. godine došlo i do značajnog povećanja obaveza servisiranja vanjskog duga od skoro 30% što bi do kraja 2018. godine moglo imati određeni utjecaj na kretanje finalne potrošnje u BiH.

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, "Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci", 06.07.2018. godine

Kratkoročni statistički podaci u domenu investicija u BiH su prilično oskudni što u velikoj mjeri ograničava analizu kretanja istih. Međutim, dvocifreni rast investicija iz prvog kvartala 2018. godine uz kreditni rast domenu nefinansijskih preduzeća i povećanje uvoza kapitalnih proizvoda, kao i povećanje broja izdatih dozvola za građenje u domenu niskogradnje na neki način bi mogli ukazivati na nastavak trenda rasta investicija u Bosni i Hercegovini.

Povoljne ekonomske prilike u zemljama EU kao i u zemljama regionala² omogućile su nastavak trenda rasta u okviru bh. vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Prema preliminarnim podacima Eurostata, u zemljama EU28 tokom drugog kvartala 2018. godine zabilježen je ekonomski rast od 0,4% u odnosu na prethodni kvartal, dok je u odnosu isti kvartal prethodne godine rast BDP-a iznosio 2,2%.³ Posmatrano po zemljama koje su glavni bh trgovinski partneri ekonomski rast u drugom kvartalu 2018 godine u odnosu na isti period prethodne godine je iznosio: Njemačka 1,9%, Italija 1,1%, Slovenija 4,3%, Hrvatskoj 2,9% i Srbija 4,8%. Ova dešavanja u glavnim trgovinskim partnerima uz povećanje svjetskih cijena u periodu januar-august 2018. godine rezultirali su povećanjem ukupne bh. robne razmjene od 9,1%, izvoza i uvoza roba od 10,4% odnosno 8,3%, dok je vanjskotrgovinski robni deficit povećan za 5% a pokrivenost uvoza izvozom poboljšana za 1,2 p.p u odnosu na isti period prethodne godine.

1. *Realni sektor*

Kretanje industrijske proizvodnje

Prema raspoloživim podacima BHAS, Bosna i Hercegovina je u periodu januar-august 2018. godine ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2,6% u odnosu isti period prethodne godine. Posmatrano na mjesecnom nivou, nivo industrijske proizvodnje u augustu 2018. godine bio je nešto niži u odnosu na isti mjesec prethodne godine.⁴

Ako se pažljivije posmatra kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH u dosadašnjem periodu 2018. godini, može se zaključiti da je trend rasta iste nastavljen pri čemu je ostvarena stopa rasta bila nešto niža u odnosu na prošlogodišnju kada je ostvaren rast od 3,2%. Uvidom u strukturu ostvarenog rasta može se zaključiti da je isti ostvaren ponajviše zahvaljujući povećanju proizvodnje električne energije od oko 15% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo povećeće u proizvodnji električne energije rezultat je povećanja proizvodnje u okviru hidroelektranama koja je skoro udvostručena, dok je nivo proizvodnje u termoelektranama bio u rangu prošlogodišnjeg. Ova kretanja u okviru proizvodnje električne energije u termoelektranam odrazila su se i na sektor rudarstva u BiH u okviru kojeg je također zabilježena stagnacija proizvodnje sa registriranom stopom rasta od 0,6% u odnosu na isti period prethodne godine.

S druge strane, tokom posmatranog perioda januar-august 2018. godine došlo je do stagnacije proizvodnje u okviru bh. prerađivačke industrije gdje je registrirana stopa promjene od -0,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo smanjenje u okviru prerađivačke industrije u velikoj mjeri je onemogućilo višu stopu rasta ukupne industrijske proizvodnje u BiH. Posmatrano po granama prerađivačke industrije najznačajnije stope smanjenja proizvodnje koje su dovele do stagnacije ukupne prerađivačke industrije u BiH registrirane su u okviru: drvoprerade (osim namještaja) 12,3%, tekstila 7%, hemijske industrije 6,4%, gotovih metalnih proizvoda 6,5% i baznih metala 2,3%. U istom vremenskom periodu u okviru većine ostalih grana prerađivačke industrije zabilježena su povećanja proizvodnje, međutim ova povećanja nisu bila dovoljna kako bi se iskompenzirale negativne stope

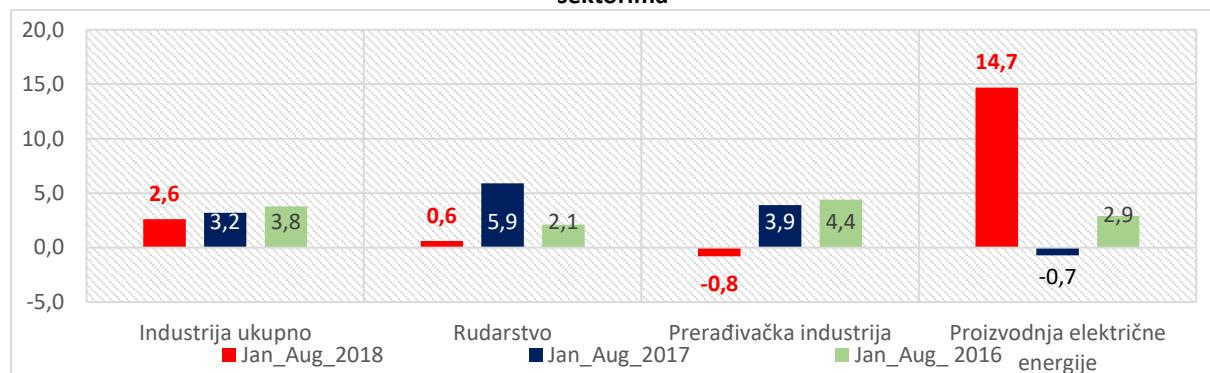
² World Bank, „Western Balkans Regular Economic Report“, No. 14, Fall 2018. 2018

³ Eurostat, Newsrelease –Euroindicators, 127/ 2018, 31. July 2018.

⁴ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za august 2018. godine-prethodni podaci“, 20.09.2018. godine.

rasta u okviru navedenih industrijskih grana koje predstavljaju okosnicu industrijske proizvodnje i izvoza u BiH. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH po sektorima za period januar-august 2018. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1: Pregled kretanja industrijske proizvodnje u BiH u periodu januar-august 2018. godine po sektorima

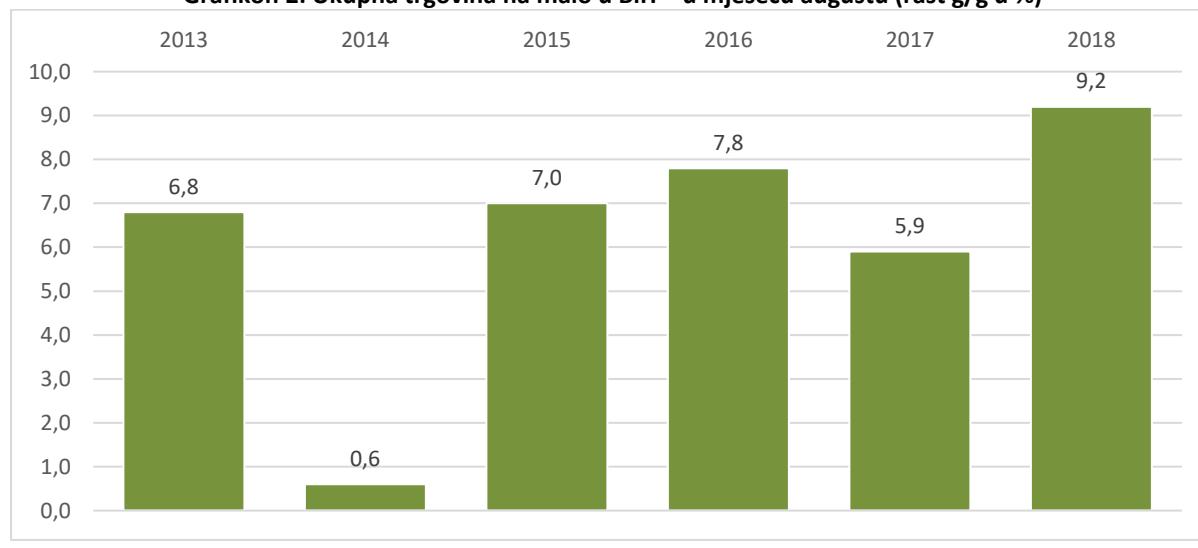

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Maloprodaja

Prema raspoloživim podacima za mjesec august realni rast ukupne trgovine na malo je iznosio 9,2% (VIII 2018/VIII 2017). U periodu januar - august 2018. godine ukupna trgovina na malo je zabilježila realni rast prometa od 7,6%⁵. Do ovog rasta je došlo uslijed realnog povećanja trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima od 6,3% te porasta prometa u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p.⁶ za 10,4%. Pored ovih kategorija u posmatranom periodu je došlo i do rasta u trgovini na malo neprehrambenim proizvodima koji je iznosio 6,5%. U okviru trgovine na malo neprehrambenim proizvodima je ostvaren rast u prometu informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. od 14,1%, trgovini na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. od 4,6%, trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. od 33%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. od 11,9%, te u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica od 14,7%. Jedina kategorija koja je zabilježila negativnu stopu rasta od 1,7% je ostala trgovina na malo neprehrambenim proizvodima.

Grafikon 2: Ukupna trgovina na malo u BiH – u mjesecu augustu (rast g/g u %)

Izvor: BHAS

⁵ Izvor podataka: BHAS

⁶ s.p. – specijalizirane prodavnice

U posmatranom periodu je pored gore navedenih došlo i do rasta u prometu na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. za 18,9%, trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. za 17,7%, trgovini u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 9,4%, trgovini na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. od 13,8% te do porasta prometa na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 50,2%.

Transport

Zvanični podaci za drugi kvartal 2018. godine ukazuju na smanjenje cestovnog prevoza roba od 0,6% u odnosu na isti period prošle godine. U isto vrijeme broj prevezenih putnika u cestovnom prevozu je zabilježio porast od 10,8%, dok je prevoz putnika u gradsko-prigradskom prevozu smanjen za 2,3%. Kada se posmatra promet roba i putnika u željezničkom saobraćaju zabilježeno je smanjenje opsega prevezene robe od 7,2% uz istovremeno povećanje prevezenih putnika od 34,3%. Kod avio saobraćaja je u drugom kvartalu 2018. godine također došlo do porasta prevezenih putnika za 5% u odnosu na isti period prošle godine.

Kod prometa transporta i skladištenja u BiH je zabilježen nominalni rast od 6,9% (K2 2018/K2 2017). Sve djelatnosti u okviru prometa i skladištenja su zabilježile pozitivne stope nominalnog rasta, pa je tako u oblasti poštanskih i kurirskih djelatnosti ostvaren rast od 4,9%, u oblasti kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta od 5,4% te u području skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu porast od 16,6%.

Tržište rada

Broj zaposlenih lica u BiH u julu 2018. godine uvećan je za 2,3% u odnosu na juli 2017. godine i iznosi 805,7 hiljada.⁷ U analizi broja zaposlenih lica prema područjima djelatnosti primjećuje se da je broj zaposlenih lica uvećan u gotovo svim djelatnostima. Ipak, najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica u BiH bio je u područjima djelatnosti prerađivačke industrije, trgovine i hotelijerstva i ugostiteljstva. U području djelatnosti prerađivačke industrije broj zaposlenih lica u julu 2018. godine uvećan je za 3,6% g/g, a u djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala 2,8% g/g. U posmatranom mjesecu broj zaposlenih lica u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane uvećan je za 4,1% g/g. Broj registrovanih nezaposlenih lica u avgustu 2018. godine smanjen je za 7,5% g/g i iznosi 448,6 hiljada. Zbog svega navedenog, stopa registrovane nezaposlenosti u julu 2018. godine je smanjena u odnosu na isti mjesec prošle godine i iznosila je 35,9%.⁸ Anketna stopa nezaposlenosti za 2018. godinu iznosi 18,4%.

⁷ Saopštenje Agencije za statistiku BiH. Podatak o broju zaposlenih lica u BiH za avgust 2018. godine nije bio na raspolaganju u periodu pripreme Informacije.

⁸ Stopa zaposlenosti se odnosi na mjesec juli jer podaci o broju zaposlenih lica za avgust nisu objavljeni u periodu pripreme Informacije. Stopa nezaposlenosti predstavlja procentualno učešće nezaposlenih lica u radnoj snazi.

Tabela 1: Broj zaposlenih (nova metodologija)⁹ i registrovanih nezaposlenih lica u BiH

	Broj zaposlenih lica u BiH	Broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH	Stopa rasta broja zaposlenih lica g/g	Stopa rasta broja registrovanih nezaposlenih lica g/g
01-2017	767.074	511.571	-	-5,1%
02-2017	766.799	509.907	-	-5,0%
03-2017	773.053	501.522	-	-5,4%
04-2017	779.342	495.405	-	-5,5%
05-2017	783.585	487.426	-	-6,1%
06-2017	786.399	485.888	-	-6,2%
07-2017	787.933	486.309	-	-6,5%
08-2017	785.582	485.088	-	-6,8%
09-2017	792.779	480.379	-	-6,7%
10-2017	795.318	478.191	-	-6,7%
11-2017	796.947	475.549	-	-7,0%
12-2017	794.318	475.084	-	-6,9%
01-2018	790.629	475.541	3,1%	-7,0%
02-2018	791.115	472.957	3,2%	-7,2%
03-2018	794.349	466.330	2,8%	-7,0%
04-2018	795.883	458.355	2,1%	-7,5%
05-2018	802.661	450.067	2,4%	-7,7%
06-2018	806.031	448.071	2,5%	-7,8%
07-2018	805.715	450.392	2,3%	-7,4%
08-2018	-	448.578	-	-7,5%

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

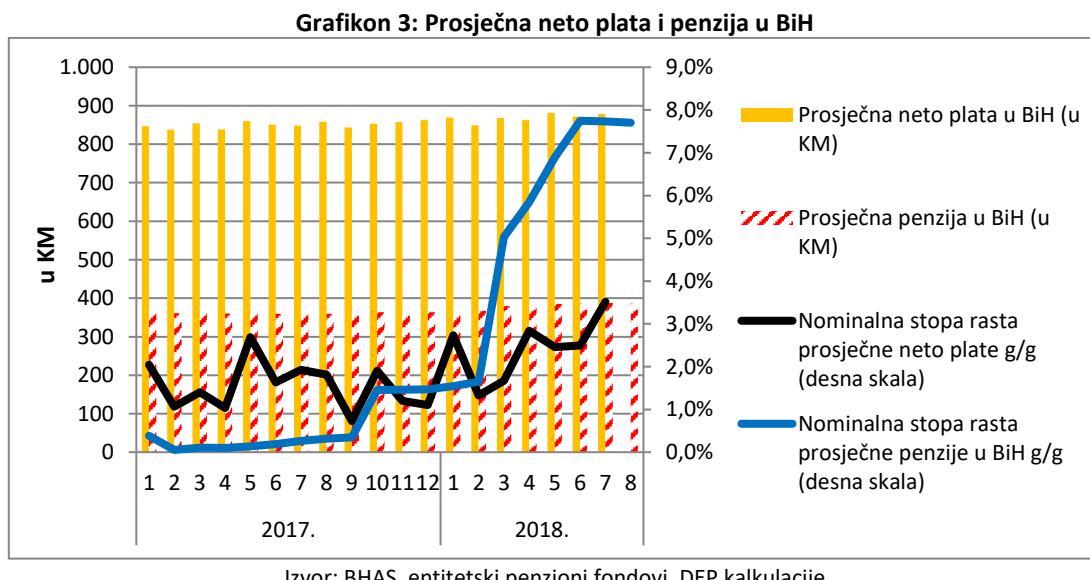
Prosječna neto plata u julu 2018. godine nastavila se postepeno uvećavati i iznosi 878 KM.¹⁰ U odnosu na jul 2017. godine nominalno je veća je za 3,5% uz sporiji realni rast zbog rasta ukupnog nivoa cijena. U analizi neto plata prema područjima djelatnosti u julu 2018. godine najveće nominalne stope rasta su registrovane u području djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite 9,8% g/g, ostalih¹¹ uslužnih djelatnosti 6% g/g te proizvodnje i snabdijevanja el. energijom, gasom, parom i klimatizacije 5,6% g/g.

⁹ Revidirani podaci. Podaci o ukupnom broju zaposlenih u BiH su obračunati retroaktivno za 2017. godinu. Time je prekinuta serija podataka o zaposlenima u BiH, kao i uporedivost sa prethodno objavljenim mjesecnim i godišnjim podacima o broju zaposlenih u BiH. Ukupan broj zaposlenih u BiH je podatak agregiran na osnovu prikupljenih i obrađenih podataka iz Federacije BiH, Republike Srpske i podružnice Agencije za statistiku BiH u Brčko distriktu BiH. Podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba u Federaciji BiH (pravne osobe i obrt i srodne djelatnosti) dobijeni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH. Podaci o zaposlenima u Republici Srpskoj dobijaju se na osnovu polugodišnjeg statističkog istraživanja o zaposlenima i plaćama zaposlenih, stanje na dan 31. mart i 30. septembar. Izvor podataka o preduzetnicima i zaposlenima kod njih je Porezna uprava Republike Srpske. Podaci o zaposlenima u pravnim osobama u Brčko distriktu BiH se prikupljaju putem mjesecnog statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći. Za javnu upravu, obrazovanje i zdravstvo vrši se potpuni obuhvat. Za subjekte koji se ne prate Mjesečnim istraživanjem o zaposlenima i plaći, jedanput godišnje se vrši imputacija na mjesecnom nivou iz podataka završnih računa. Podaci o broju samostalnih preduzetnika se procjenjuju na osnovu administrativnog registra, a podaci o broju zaposlenih kod njih se preuzimaju od Fonda zdravstvenog osiguranja. Izvor: BHAS, Saopštenje, zaposleni po djelatnostima.

¹⁰ Podatak o prosječnoj neto plati u BiH za avgust 2018. godine nije bio na raspolaganju u periodu pripreme Informacije.

¹¹ Ostale uslužne djelatnosti obuhvataju članske organizacije, popravke kompjutera i ostale lične uslužne djelatnosti.

Prosječna penzija u BiH u avgustu 2018. godine nominalno je uvećana za 7,7% u odnosu na avgust 2017. godine i iznosi 387 KM.¹² U istom mjesecu broj penzionera u BiH uvećan je za 0,8% u odnosu na avgust 2017. godine i iznosio je 674,9 hiljada.¹³ Rast penzija u BiH (u oba entjeta) nastao je uslijed uvećanja penzija iz prethodnih mjeseci 2018. godine.¹⁴ Najniža penzija u FBiH u avgustu 2018. godine iznosi 348,1 KM, a u RS 187,8 KM.

2. Javne finansije

U prvih osam mjeseci 2018. godine, na nivou BiH, ukupno je prikupljeno oko 10 milijardi KM javnih prihoda, što je za oko 650 miliona KM ili za 7,0% više nego u istom periodu prethodne godine.

Indirektni porezi u BiH

Naplaćeni prihodi. Za periodu januar - avgust 2018. godine, ukupno je naplaćeno oko 5,0 milijardi bruto prihoda od indirektnih poreza, što je za 7,9% g/g. Tokom posmatranog perioda, povrati su rasli stopom od 9,3% g/g, što je rezultiralo stopom rasta od 7,6% g/g neto prikupljenih prihoda. Jedan od razloga nižih stopa rasta, tokom posmatranog perioda, jeste stagniranje naplate bruto prihoda tokom mjeseca avgusta, kao i dvocifrena stopa rasta povrata sa JR. Neto prihodi od indirektnih poreza, u periodu januar - avgust 2018. godine, su iznosili nešto iznad 4,0 milijarde KM. Najveći doprinos rastu neto prihoda, tokom posmatranog perioda, kao i u ranijim periodima, dali su prihodi od PDV (4,3 p.p.) i putarina (3,9 p.p.).

¹² Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesecnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera.

¹³ Broj penzionera u BiH u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta (u BiH i izvan BiH).

¹⁴ U RS penzije su vanredno uskladene i povećane od aprila i juna 2018. godine. U FBiH penzije su uvećane od marta 2018. godine sa stupanjem novog Zakona o MIO/PIO (detaljnije u prethodnim informacijama).

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2018	jan-avg 2017	jan-avg 2018	jun 2018	jul 2018	avg 2018
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,5	7,9	6,4	11,1	0,6
Povrati	18,7	19,2	9,3	-18,7	26,3	20,3
Neto prihodi - prikupljeno	81,3	5,2	7,6	12,9	7,9	-3,4
PDV	49,5	4,6	7,0	13,0	9,9	-1,6
Carine	3,7	10,8	7,0	-0,1	14,2	3,2
Akcize	19,6	5,1	-3,2	2,5	-12,0	-18,7
Putarine	8,0	9,3	58,9	49,3	67,4	61,5
Ostali prihodi	0,3	1,4	3,7	0,0	5,8	4,7
Neusklađeni prihodi	0,2	-14,1	-47,4	...	54,9	-100,0
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	5,7	10,1	4,6	10,6	-8,5
Minimalne rezerve	22,0	18,1	27,9	18,1	47,0	12,1
Budžeti	78,0	3,2	5,9	1,3	2,7	-12,7
Servisiranje vanjskog duga	11,5	33,8	8,0	10,8	-20,6	12,5
FBiH	7,4	34,4	7,9	13,4	-22,7	13,4
RS	4,0	32,8	7,3	5,5	-16,8	11,0
BD	0,1	28,9	107,1	1326,4	-29,4	29,6
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	66,5	-0,6	5,6	-1,7	5,6	-14,1
Institucije BiH	10,1	0,2	0,0	-4,5	4,8	0,0
FBiH	36,2	0,2	6,8	-2,7	6,3	-15,2
RS	17,9	-3,3	6,5	2,4	4,9	-17,6
BD	2,3	4,4	5,0	-0,2	3,8	-10,6

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

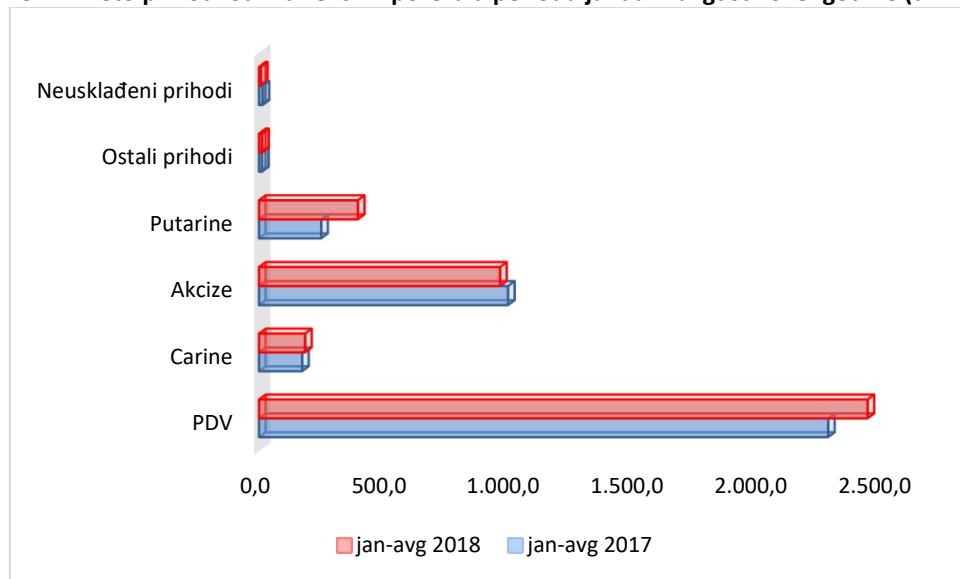
Porez na dodatu vrijednost. Tokom posmatranog perioda, prihodi od PDV su iznosili oko 3,4 milijarde KM bruto prihoda, odnosno 2,5 milijardi KM, neto prihoda. Rast bruto prihoda od PDV-a, tokom posmatranog perioda, je iznosio 5,2% g/g, dok je stopa rasta neto prihoda iznosila 4,3% g/g. Tokom avgusta mjeseca rast uvoza roba je značajnije smanjen, što je rezultiralo negativnom stopom rasta prihoda od PDV-a. A ako se posmatra uvoz roba za period januar - avgust 2018. godine, stope su skoro ujednačene.

Prihodi od PDV-a, a prema podacima iz državne prijave¹⁵, za period januar - avgust 2018. godine su rasli stopom od 5,3% g/g. Prihodi od PDV-a po osnovu uvoza roba i usluga rasli su stopom od 9,0% g/g, dok su prihodi iz domaćeg prometa roba i usluga i dalje bilježili smanjenje stope rasta (-13,1% g/g).

Akcize. Neto prihodi od akciza su, tokom posmatranog perioda, iznosili oko 969 miliona KM, i manji su za 3,2% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Oko 80% prihoda od akciza čine prihodi po osnovu uvoznih akciza koji su za prvi osam mjeseci tekuće godine ostvarili rast od 6,6% g/g. Tokom istog perioda, prihodi po osnovu domaćih akciza su smanjeni za 28,9% g/g. Uprkos povećanju prihoda od uvoznih akciza na naftu i naftne prerađevine (4,1% g/g), ukupni prihodi od akciza na naftu i naftne prerađevine bilježe smanjenje (9,4% g/g). Što se tiče akciza na duvanske proizvode, ukupni neto prihodi bilježe povećanje zahvaljujući rastu prihoda od akciza na uvozni duvan i duvanske prerađevine.

¹⁵ Podaci o PDV-u su preuzeti iz Državne prijave UIO, koja prikazuje neto PDV prihode na obračunskoj osnovi.

Grafikon 4: Neto prihodi od indirektnih poreza u periodu januar - avgust 2018. godine (u mil. KM)

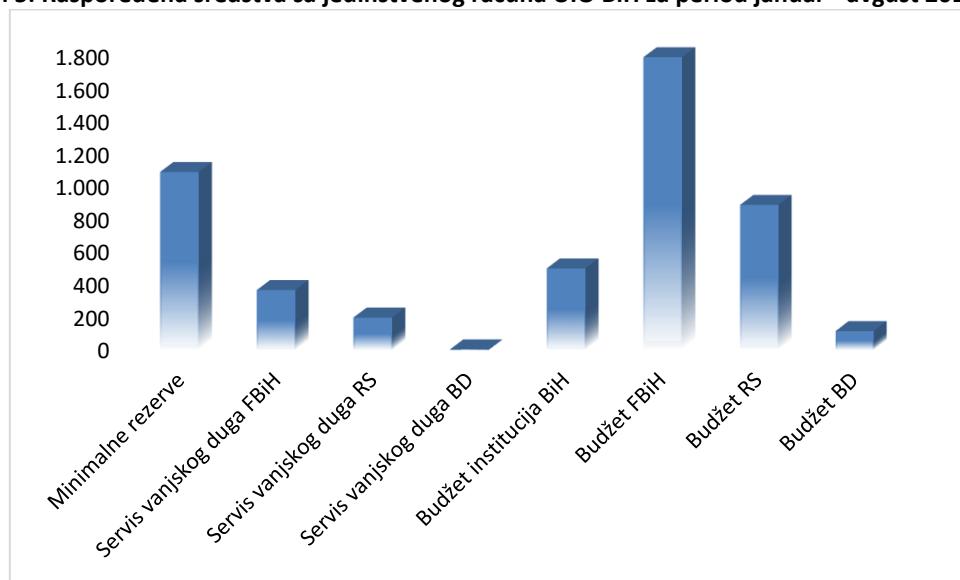
Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

Putarine. Za prvih osam mjeseci neto prihodi od putarina su izosili oko 400 milion KM.

Carine. Neto prihodi od carina, tokom prvih osam mjeseci, rasli su stopom od 7,0% g/g. Po osnovu carina tokom posmatranog perioda 2018. godine naplaćeno je oko 185 miliona KM neto prihoda.

Raspoređeni prihodi. Sredstva raspoloživa za raspodjelu, na kraju posmatranog perioda 2018. godine, veća su za 10,1%, i iznosila su oko 5 milijardi KM. Nakon izdvojenih oko 1,1 milijardu KM (27,9% g/g) za minimalne rezerve (povrate sa JR UIO BiH), preostala su sredstva u iznosu od oko 3,9 milijardi KM. Od tog iznosa 568 miliona KM je doznačeno za servis vanjskog duga, što predstavlja povećanje doznačenih sredstava za vanjski dug od 8,0% g/g. Za finansiranje budžetske potrošnje, doznačeno je oko 3,3 milijardi KM, čime su ova sredstva uvećana za 5,6% g/g.

Grafikon 5: Raspoređena sredstva sa jedinstvenog računa UIO BiH za period januar - avgust 2018. godine

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

U periodu januar - avgust tekuće godine, entitetske poreske uprave ukupno su prikupile preko 5,0 milijardi KM prihoda. Navedeni prihodi su ostvarili rast od 6,1% g/g u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Najviša stopa rasta je zabilježena kod prihoda od direktnih poreza, dok su stope rasta prihoda od doprinosa i ostalih prihoda nešto niže. Detaljniji pregled slijedi u tabeli ispod.

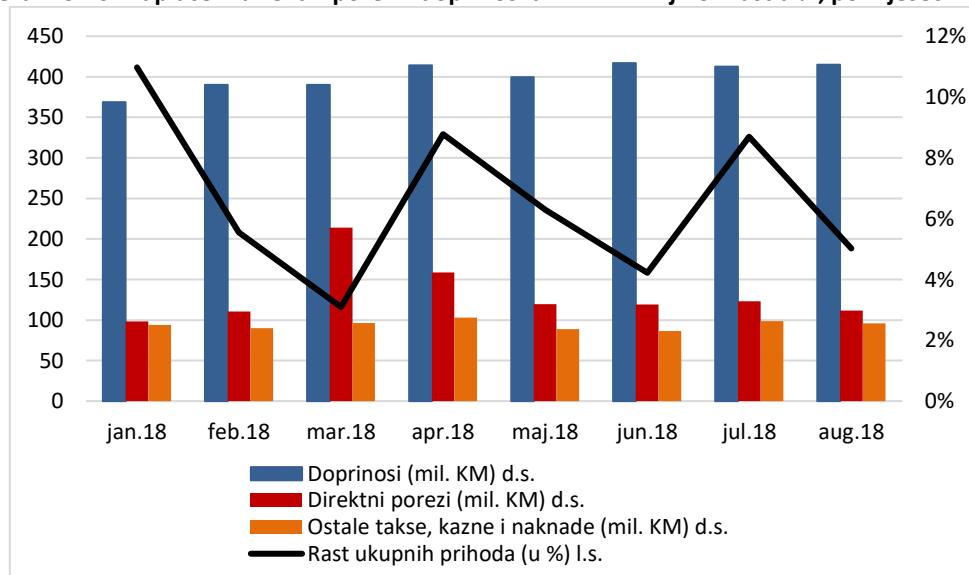
Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-avg		RS jan-avg		BiH jan-avg		rast u %		
	miliona KM	rast u %	miliona KM	rast u %	miliona KM	rast u %			
	2017	2018							
Direktni porezi	637,5	692,5	8,6	323,2	362,7	12,2	960,7	1.055,2	9,8
Porez na dohodak	265,1	295,5	11,5	154,6	166,1	7,4	419,8	461,6	10,0
Porez na dobit	255,1	282,7	10,8	142,9	167,4	17,2	398,0	450,1	13,1
Porezi građana	116,3	113,5	-2,4	25,7	29,2	13,8	142,0	142,7	0,5
Ostali porezi	1,0	0,8	-16,1	0,0	0,0	0,0	1,0	0,8	-16,1
Takse, kazne i naknade	460,5	484,1	5,1	263,1	269,8	2,5	723,6	753,9	4,2
Doprinosi	2.092,2	2.236,0	6,9	951,5	970,4	2,0	3.043,7	3.206,4	5,3
PIO	1.157,0	1.240,2	7,2	521,9	551,5	5,7	1.678,9	1.791,7	6,7
Zdravstvo	839,4	892,4	6,3	360,2	346,3	-3,9	1.199,6	1.238,6	3,3
Nezaposleni	95,8	103,5	8,0	26,6	22,7	-14,9	122,4	126,1	3,0
Dječja zaštita	0,0	0,0	-	39,6	46,5	17,6	39,6	46,5	17,6
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	3,2	3,4	7,0	3,2	3,4	7,0
UKUPNO	3.190,2	3.412,6	7,0	1.537,8	1.602,9	4,2	4.728,0	5.015,5	6,1

Izvor: PU RS i PU FBiH

Doprinosi. Prihodi od doprinosa, u posmatranom periodu, naplaćeni su u iznosu od oko 3,2 milijarde KM, što je za 5,3% više nego u istom periodu prethodne godine. Kao i u ranije izvještavanim periodima, sve kategorije doprinosa, posmatrano na BiH nivou, bilježe povećanje, uprkos smanjenju pojedinih kategorija prihoda od doprinosa koje je bilo prisutno u nadležnosti PU RS. U RS sve kategorije prihoda od doprinosa bilježe smanjenje, što je rezultiralo niskom stopom rasta ukupnih prihoda od doprinosa kod PU RS, od svega 2,0% g/g.

Grafikon 6: Naplaćeni direktni porezi i doprinosi u mil. KM i njihov rast u %, po mjesecima

Izvor: PU RS i PU FBiH

Direktni porezi. Naplaćeni prihodi od direktnih poreza, u prvih osam mjeseci su prebacili 1,0 milijardu KM, čime su ostvarili godišnji rast od 9,8%. Glavne kategorije direktnih poreza i dalje su porez na dobit

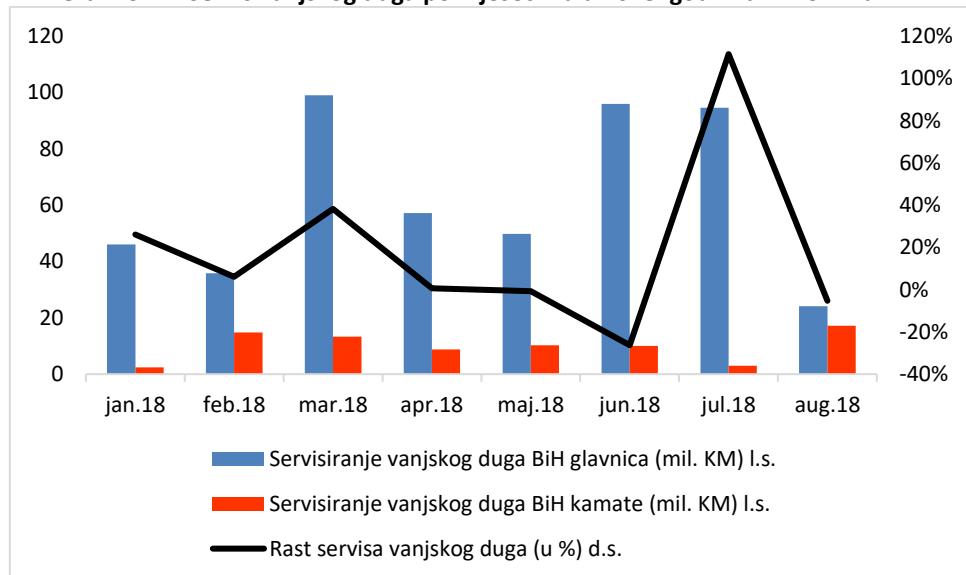
i porez na dohodak. Kod prihoda od poreza na dobit, najveći rast su ostvarili prihodi od poreza na dobit pravnih lica i poreza na dobit banaka. Na rast prihoda od poreza na dohodak najviše se odrazila povećana naplata prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica od nesamostalnih djelatnosti i samostalnih djelatnosti, kao i porez na prihode od kapitala. Negativnu stopu rasta jedino bilježi kategorija ostalih poreza, čiji udio je neznatno mali, jer je ova kategorija prihoda koju prikuplja jedino PU FBiH, negativna. U nadležnosti PU FBiH, negativnu stopu rasta bilježe i prihodi od poreza na imovinu građana.

Ostali prihodi. Ostali prihodi koje čine prihodi po osnovu taksi, kazni i naknada tokom posmatranog perioda bilježe pozitivnu stopu rasta od 4,2% g/g. Po osnovu ostalih prihoda, tokom posmatranog perioda, naplaćeno je oko 754 miliona KM.

Servis vanjskog duga

Prema podacima CB BiH, za period januar - avgust tekuće godine ukupno je servisirano oko 680 miliona KM, što predstavlja rast servisa vanjskog duga od 29,1% g/g. Od ukupno planiranih sredstava za servisiranje obaveza vanjskog duga za tekuću godinu, do sada je otplaćeno oko 49% vanjskog duga. Najveći dio ovog iznosa, se odnosi na servis glavnice vanjskog duga (597 miliona KM). Kao i tokom ranijih perioda, najveći udio u servisu ima otplata duga prema MMF-u (43,9%).

Grafikon 7: Servis vanjskog duga po mjesecima u 2018. godini u milionima KM

Izvor: Centralna banka BiH

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

U periodu I-VIII 2018. godine inflacija u BiH je iznosila 1,3% u odnosu na isti period prethodne godine.¹⁶ U avgustu 2018. godine zabilježen je rast nivoa cijena od 1,8% u odnosu na isti mjesec 2017. godine.

¹⁶ Indeks potrošačkih cijena u BiH izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju u 2018. godini čini 615 proizvoda. Za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u BiH od januara 2018. godine primjenjuju se ponderi koji se baziraju na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava za 2015. godinu (referentna baza za

U analizi inflacije po odjelicima prema namjeni potrošnje (tabela ispod) u periodu I-VIII 2018/I-VIII 2017 primjećuje se da je najveći međugodišnji rast cijena bio u odjelicima alkoholnih pića i duvana (6,9% g/g) zbog povećanja akciza na duvan i cigarete na početku godine odnosno poskupljenja cigareta pojedinih proizvođača kao rezultat poslovne politike. Pored duvanskih proizvoda cijena su značajno uvećane u odjeljku prevoza (7,5% g/g), što je povezano sa rastom cijena nafte. U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su veće za 0,9% g/g u posmatranom periodu, ali zbog najvećeg udjela u CPI indeksu imale su doprinos rastu ukupnog nivoa cijena. Slično, u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energetika cijene su uvećane za 2,2% g/g i dale su doprinos rastu inflacije u BiH.

Tabela 4: Indeks potrošačkih cijena u BiH

	I 2018 I 2017	II 2018 II 2017	III 2018 III 2017	IV 2018 IV 2017	V 2018 V 2017	VI 2018 VI 2017	VII 2018 VII 2017	VIII 2018 VIII 2017	I-VIII 2018 I-VIII 2017
00 Ukupan indeks	100,3	100,9	101,1	101,0	101,3	101,9	101,8	101,8	101,3
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,0	100,6	101,3	101,1	100,9	101,2	100,6	100,4	100,9
02 Alkoholna pića i duvan	106,3	106,5	107,9	107,9	108,1	107,5	105,5	105,7	106,9
03 Odjeća i obuća	91,7	91,0	89,9	88,9	89,4	89,3	90,4	90,7	90,1
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,8	102,5	102,2	101,8	101,7	102,6	102,2	102,9	102,2
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	98,9	99,1	98,8	99,4	99,0	99,1	99,3	99,0	99,1
06 Zdravstvo	101,2	101,2	101,2	101,3	101,7	101,6	102,2	102,2	101,6
07 Prevoz	100,9	105,7	105,6	106,3	108,3	110,7	110,8	111,5	107,5
08 Komunikacije	96,9	97,0	97,1	97,0	99,7	99,7	99,9	99,9	98,4
09 Rekreacija i kultura	100,5	100,7	100,9	101,2	101,3	101,2	102,1	101,8	101,2
10 Obrazovanje	100,0	100,0	100,0	99,9	99,9	99,9	99,9	100,1	100,0
11 Restorani i hoteli	100,1	100,3	100,2	100,2	100,5	100,5	100,5	100,5	100,4
12 Ostala dobra i usluge	99,5	100,3	100,0	100,6	99,7	100,0	100,1	99,4	99,9

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Ukupna novčana masa (M2) u avgustu 2018. godine je uvećana za 10,2% u odnosu na avgust 2017. godine i iznosi 23,7 mlrd. KM. Najznačajniji doprinos rastu M2 dala je komponenta transakcijskog novca - prenosivi depoziti u domaćoj valuti (6,2 p.p.) sa stopom rasta od 20,1% g/g (tabela ispod). U okviru kvazi novca, najznačajniji doprinos rastu M2 dali su prenosivi depoziti u stranoj valuti (1,3 p.p.) uz stopu rasta od 17,1% g/g.

Tabela 5: Kretanje novčane mase u avgustu 2018. godine

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	M1	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	QM	M2
				1	2	3=1+2	4	5
Stanje u mil. KM	3.929,3	7.933,7	11.863,0	4.168,9	1.983,9	5.682,6	11.835,5	23.698,5
Stopa rasta g/g	8,2%	20,1%	15,9%	2,8%	17,1%	2,8%	5,0%	10,2%

Izvor: CBBiH

izračunavanje indeksa je 2015. godina). Ponderi se svake godine koriguju s kretanjem cijena u prethodnoj godini. Izvor: BHAS.

Rezervni novac (M0) u avgustu 2018. godine iznosio je 10,2 mlrd. KM i veći je za 13,3% u odnosu na avgust 2017. godine. Iako je primjetno da su sve komponente imale uticaj na rast M0, najznačajniji doprinos rastu dali su depoziti banaka kod monetarnih vlasti (8,6 p.p.). Potom slijedi gotovina izvan monetarnih vlasti (4,3 p.p.). Stope rasta navedenih komponenti su predstavljene u tabeli ispod. Iako su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti imali visoku stopu rasta, njihov doprinos rastu M0 bio je mali (0,4 p.p.) zbog malog učešća.

Tabela 6: Kretanje rezervnog novca u avgustu 2018. godine

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	4.717,6	5.339,0	110,7	10.167,4
Stopa rasta g/g	8,9%	16,9%	51,5%	13,3%

Izvor: CBBiH

U avgustu 2018. godine prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH uvećan je za 20,9% u odnosu na avgust 2017. godine i iznosi 5,3 mlrd. KM. Prosječne obavezne rezerve uvećane su za 12% g/g i iznose 2,4 mlrd. KM, a višak iznad obaveznih rezervi je uvećan za 29,6% g/g. Prosječna stopa obavezne rezerve u avgustu 2018. godine nije se mijenjala i iznosi 10%. Kao i prethodni mjesec, veći dio prosječnog salda računa obaveznih rezervi pripada višku iznad obaveznih rezervi (54%), dok se ostatak odnosi na prosječne obavezne rezerve (46%).

Tabela 7: Prosječne obavezne rezerve u avgustu 2018. godine

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	24.136,7	2.413,7	5.252,4	2.838,7	10,0%	21,8%
Stopa rasta g/g	12,0%	12,0%	20,9%	29,6%	-	-

Izvor: CBBiH

Bruto devizne rezerve u avgustu 2018. godine veće su za 12,3% u odnosu na isti mjesec 2017. godine i iznose 11,4 mlrd. KM. Povećanje bruto deviznih rezervi rezultat je uvećanja strane valute u trezoru CBBiH (14,1% g/g) i investicija u vrijednosne papire (17,9% g/g) jer su ostale komponente smanjene u poređenju g/g (tabela ispod). U strukturi bruto deviznih rezervi i dalje dominiraju investicije u vrijednosne papire (73,7%) i depoziti kod nerezidentnih banaka (22,4%).

Tabela 8: Stanje bruto deviznih rezervi u avgustu 2018. godine

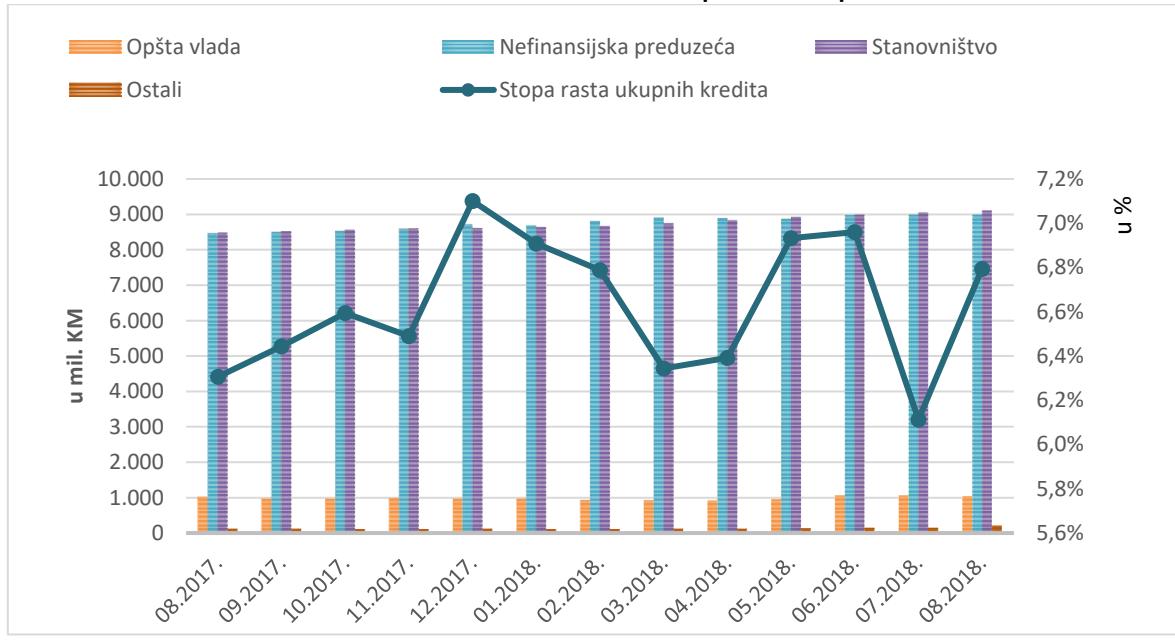
Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	194,4	2,2	249,2	2.560,8	0,0	8.416,2	11.422,7
Stopa rasta g/g	-6,7%	-5,2%	14,1%	-1,9%	-	17,9%	12,3%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

U mjesecu augustu ukupan iznos kredita je dostigao 19,3 milrd. KM uz stopu rasta 6,8% g/g. Krediti stanovništvu su imali učešće u ukupnim kreditima od 47,3% i na kraju mjeseca augusta su iznosili 9,1 milrd. KM uz stopu rasta 7,3% g/g. Krediti nefinansijskim preduzećima sa učešćem od 46,3% i dostigli su 8,9 milrd. KM uz stopu rasta od 5,4% g/g. Krediti opštej vladi su iznosili 904,6 mil. KM uz negativnu stopu rasta od 6,5% g/g i učešće od 4,7%.

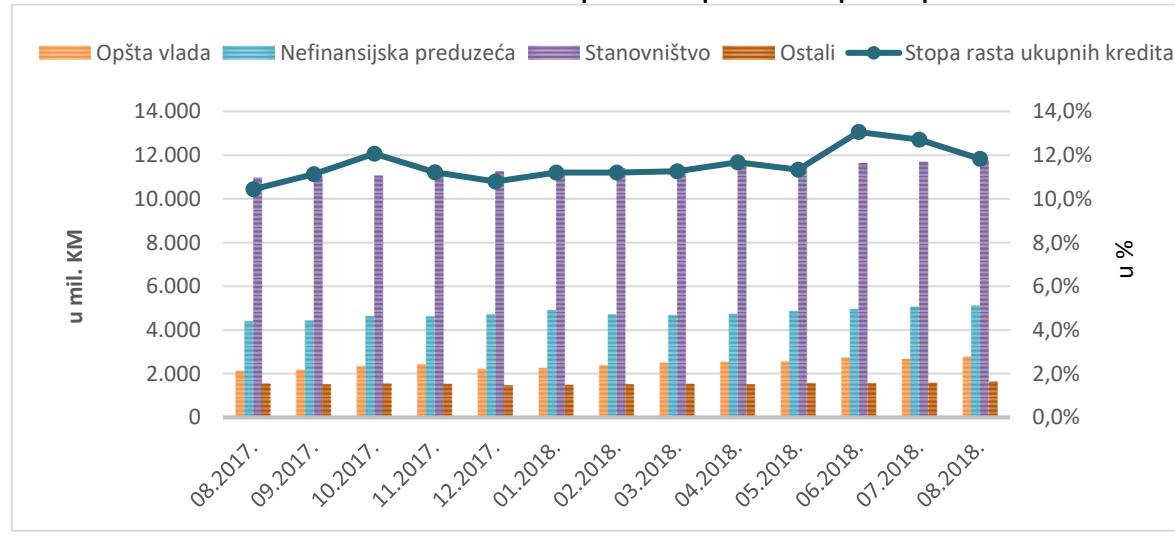
Grafikon 8: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Na kraju mjeseca augusta depoziti su iznosili 21,3 mird. KM sa stopom rasta od 11,8% g/g. Najveće učešće su imali depoziti stanovništvu od 55,3% sa dostignutim iznosom od 11,8 milrd. KM i stopom rasta 7,1% g/g. Drugi po veličini su bili depoziti nefinansijskih preduzeća sa učešćem 24% i dostignutih 5,1 milrd. KM i stopom rasta od 16,3% g/g. Depoziti opšte vlade su imali učešće 13% sa dostignutim iznosom od 2,8 milrd. KM i stopom rasta od 31,5% g/g.

Grafikon 9: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

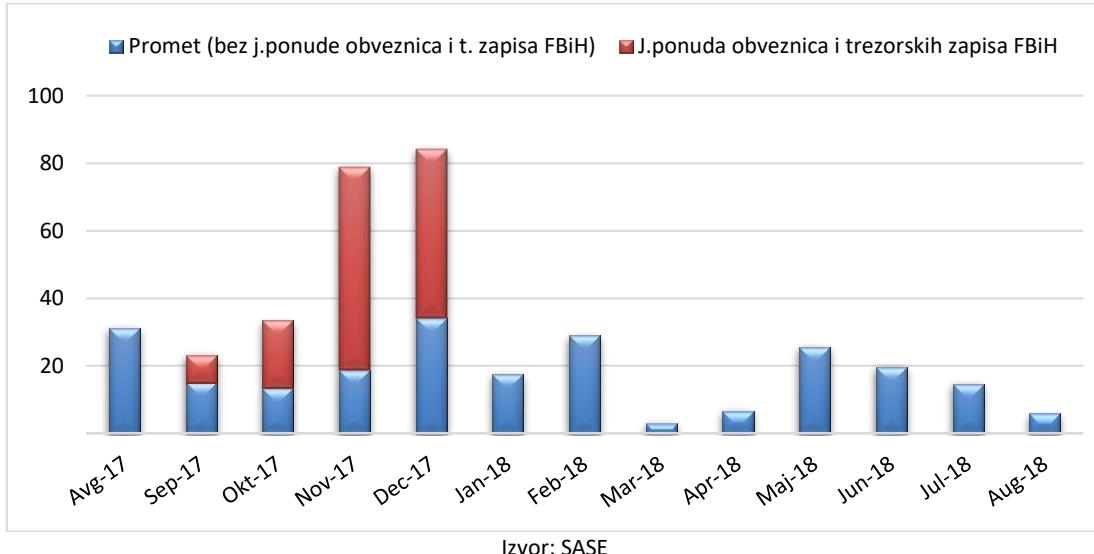

Izvor: CBBiH

Berze u BiH

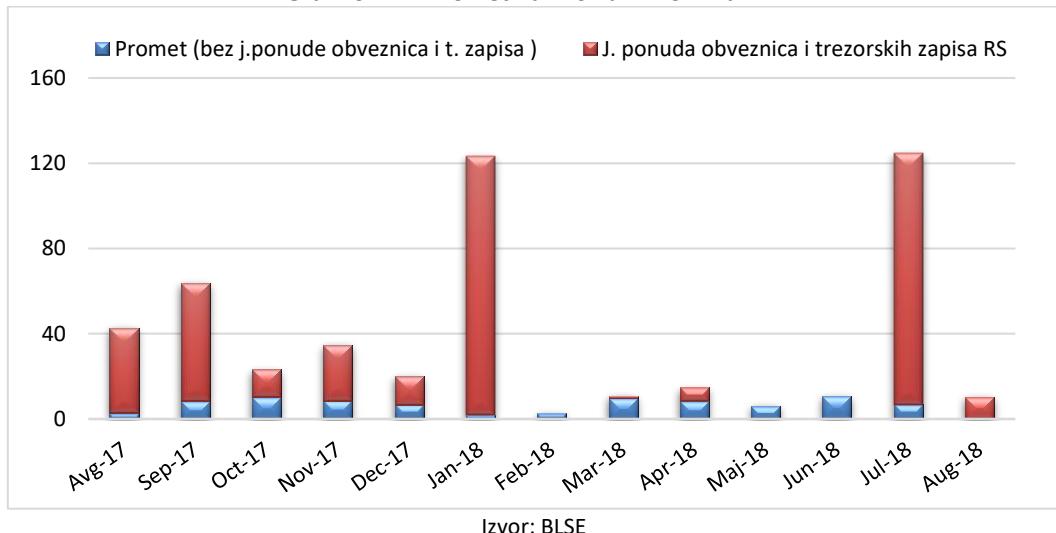
U mjesecu augustu promet na sarajevskoj berzi je iznosio 5,8 mil. KM i manji je 81,3% g/g. U ovom mjesecu nije bilo javne emisije obveznica i trezorskih zapisa Federacije BiH. Učešće prometa na SASE u ukupnom prometu u BiH u ovom mjesecu mjesecu je iznosilo 36%.

Grafikon 10: Promet na SASE u milionima KM

Na banjalučkoj berzi u mjesecu augustu promet je bio 10,4 mil. KM i manji je za 75,7% g/g. Nije bilo emisije obveznica i trezorskih zapisa u ovom mjesecu.

Grafikon 11: Promet na BLSE u milionima KM

Ukupan promet na obje berze (SASE+BLSE) je iznosio 16,2 mil. KM i manji je za 78% g/g.

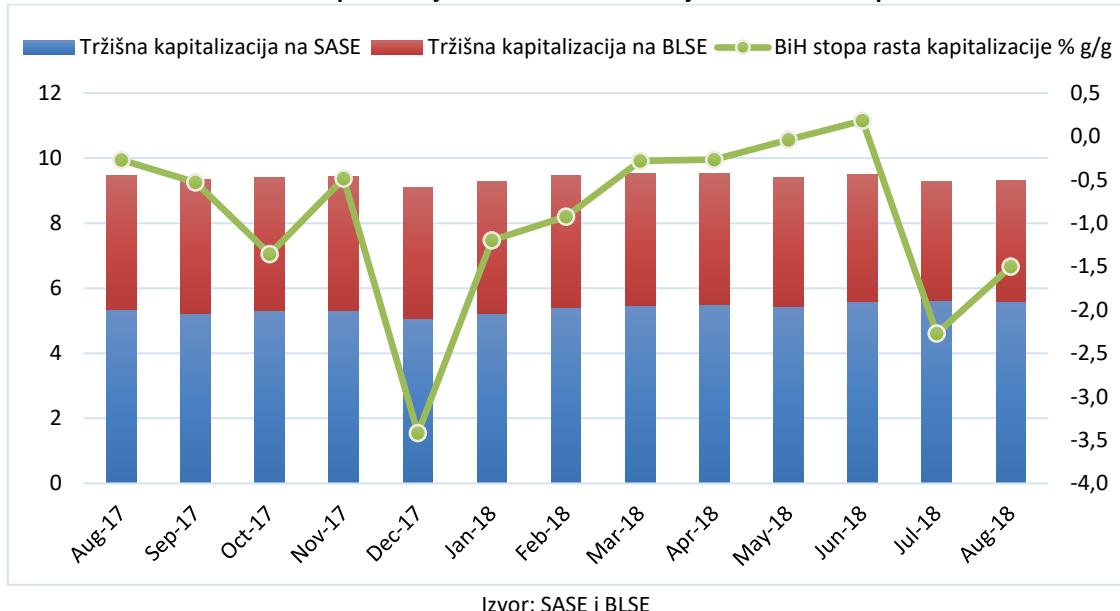
Tabela 9: Promet (u KM) na SASE i BLSE u augustu 2018. godine

Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Aug-16	32.460.370	46.827.823	79.288.193
Aug-17	31.178.357	42.717.474	73.895.831
Aug-18	5.838.900	10.388.430	16.227.329

Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na SASE je na kraju mjeseca augusta iznosila 5,6 milijardi KM uz stopu rasta 4,8% g/g. U isto vrijeme kapitalizacija na BLSE iznosila 3,7 milijardi KM uz negativnu stopu rasta od 9,7% g/g.

Grafikon 12: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

Izvor: SASE i BLSE

Na kraju mjeseca augusta ukupna kapitalizacija na SASE i BLSE je dostigla 9,3 milijardi KM uz negativnu stopu rasta od 1,5% g/g. Odnos vrijednosti kapitalizacije na SASE prema kapitalizaciji na BLSE je bio 60,1% prema 39,9%.

4. Vanjski sektor

Platni bilans Bosne i Hercegovine

Drugi kvartal 2018. godine obilježen je smanjenjem deficitu tekućeg računa od 29% u odnosu na isti period prošle godine¹⁷. Nominalno iskazano deficit TR u K2 2018. godine je iznosio 345 miliona KM dok je prethodne godine u istom periodu bio 484 miliona KM.

Prema zvaničnim podacima Centralne banke BiH deficit vanjskotrgovinske razmjene, u posmatranom periodu, je smanjen za 6,8%. Do ovog smanjenja je došlo uslijed nominalnog rasta uvoza roba i usluga od 4,9% i rasta izvoza od 9,9% (koji je nešto usporeniji u odnosu na prethodna 4 kvartala kada se kvartalni rast krećao u rasponu od 11,1% do 20,7%).

¹⁷ Izvor podataka: Centralna banka BiH

Grafikon 13: Kretanje tekućeg računa BiH – po godinama u K2

Izvor: Centralna banka BiH

Tekući neto prilivi novca iz inostranstva zabilježili su rast od 5,2% kao rezultat porasta tekućih priliva (0,9%) uz istovremeno smanjenje odliva novca u inostranstvo (-7,7%).

Kod tekućih priliva novca došlo je povećanje priliva novca kod kategorije domaćinstava koji su u K2 2018. godine porasli za 1,2% u odnosu na isti period prešle godine.

Posmatrano detaljnije, u okviru kategorije domaćinstva, ostvaren je rast doznaka građana iz inostranstva koje su u K2 2018. godine iznosili 695 miliona KM dok su godinu ranije bili 682 miliona KM (rast od 2%). Kod doznaka socijalnih beneficija iz inostranstva je došlo do zanemarivog smanjenja od 0,8% (u K2 2018. godine iznosile 311 milion KM dok su u K2 2017. godine bile 314 miliona KM), kod kompenzacije zaposlenih BH rezidenata u inostranstvu zabilježeno smanjenje od 4,3% (u K2 2018. godine iznosile 200 miliona KM dok su u isto doba prethodne godine bile 209 miliona KM).

Neto odlivi prema inostranstvu su u posmatranom periodu smanjeni za 7,7% ponajviše zbog izostanka odliva iz finansijskog sektora koji nisu zabilježeni u K2 2018. godine (u K2 2017. godine su iznosili 87 miliona KM).

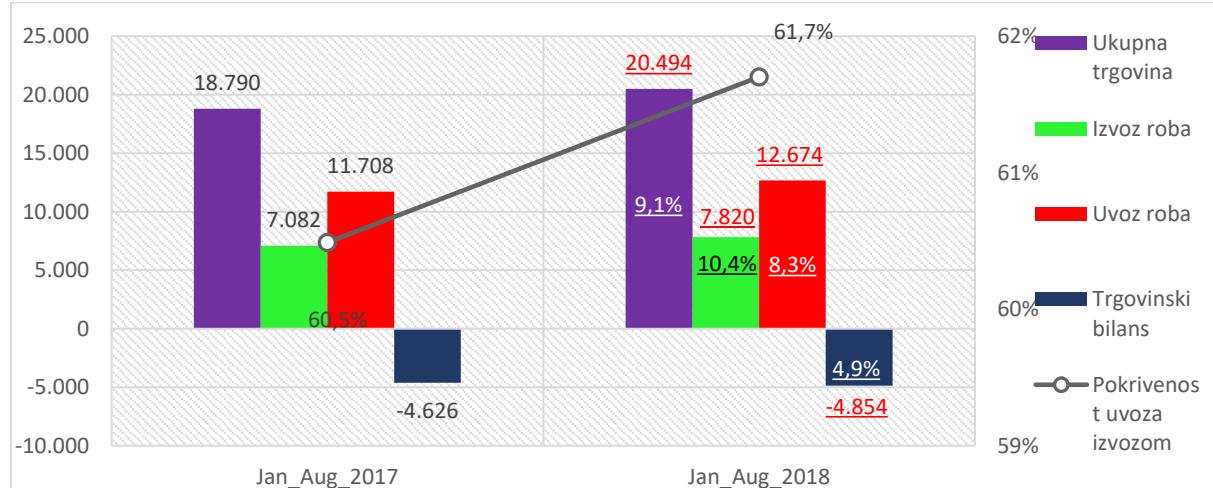
Finansiranje deficitra tekućeg računa se realizovalo povećanjem bh strane aktive od 529 miliona KM (najveći dio je iz finansijskog sektora), zatim povećanjem inostranih obaveza BiH koje su u posmatranom periodu finansirane sredstvima stranih ulaganja u vlasnički kapital sa 33% (ponajviše od nefinansijskih preduzeća), sredstvima trgovinskih kredita sa 50%, vanjskim zaduživanjem sa 17% (najvećim dijelom sredstvima dugoročnih zajmova nefinansijskih preduzeća).

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Prema raspoloživim podacima BHAS-a za prvih 8 mjeseci 2018. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila nominalno povećanje ukupne robne razmjene od 9,1%, izvoza i uvoza roba od 10,4% odnosno 8,3%, dok je vanjskotrgovinski robni deficit povećan za skoro 5% a pokrivenost uvoza izvozom poboljšana za 1,2 p.p u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, vrijedi također istaći da je u augustu 2018. godine intenzitet rasta vanjskotrgovinskih parametara prilično smanjen u odnosu na početak. Naime, nakon dvocifrenih stopa rasta vanjskotrgovinskih parametara u prva 2 kvartala 2018. godine, rast robnog izvoza u augustu 2018. godine u odnosu na isti mjesec prethodne

godine iznosio svega 1%, dok je uvoz roba uvećan za 2,1%.¹⁸ Ovaj sporiji rast vanjskotrgovinskih parametara u augustu 2018. godine po svemu sudeći je djelimično posljedica slabljenja proizvodnje u okviru bh. prerađivačke industrije koja je glavni nosilac bh. robnog izvoza odnosno ima visok stepen izvozne orijentacije. Grafički prikaz bh. vanjskotrgovinske robne razmjene na nivou periodu januar-august 2018. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 14. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-august 2018. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Prema raspoloživim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine za period januar-august 2018. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila izvoz roba u vrijednosti od 7,8 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 10,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo povećanje izvoza je uglavnom bilo posljedica izvozne tražnje i povećanja cijena pojedinih izvoznih proizvoda. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija povećanja a samim tim doprinosi rastu izvoza roba su registrirani u okviru izvoza električne energije 33,7% (1,4 p.p), koksa 58% (1,2 p.p), aluminijuma 17% (1,0 p.p), metalnih konstrukcija 29% (0,6 p.p), sirovog željeza i čelika 19,2% (0,7 p.p), te derivata nafte (ulja) 40% (0,6 p.p). S druge strane, najznačajnija smanjenja izvoza registrirana su prilikom izvoza brašna i pojedinih prehrambenih proizvoda, te određenih metalnih i hemijskih proizvoda.

Tokom posmatranog perioda Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od 5,7 milijardi KM što je povećanje od 12,4% u odnosu na isti period prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je 1,25 milijardi KM što predstavlja povećanje od 9,1%. Posmatrano pojedinačno po zemljama, najznačajnija povećanja izvoza a samim tim i doprinosi povećanju istog su registrirana prilikom izvoza u Hrvatsku 16,7% (2,0 p.p), Njemačku 10,6% (1,6 p.p), Srbiju 14,7% (1,4 p.p), Italiju 11,1% (1,2 p.p), Austriju 11,9% (1 p.p) i Sloveniju 9,7% (0,9 p.p).

Pored povećanja izvoza roba, viši nivo poslovne aktivnosti u zemlji i jačanje domaće tražnje kao i povećanja cijena pojedinih proizvoda doveli su i do povećanja uvoza roba u Bosni i Hercegovini. Tako je u prvih 8 mjeseci 2018. godine ukupni uvoz roba u BiH iznosio skoro 12,7 milijardu KM što predstavlja nominalno povećanje od 8,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se pažljivije posmatra struktura ostvarenog rasta uvoza vidljivo je da su najznačajnija povećanja a samim tim i doprinosi rastu istog registrirana u okviru uvoza: rafiniranih naftnih derivata i sirove nafte od oko 24% (1,4 p.p), baznih metala 25,3% (1,8 p.p), motornih vozila 9,3% (0,6 p.p), hemijskih proizvoda 8,2% (0,6 p.p), mašina i aparata od oko 5,6% (0,4 p.p). S druge strane, smanjenja uvoza su registrirana u okviru uvoza električne energije, mašina za posebne namjene, te poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

¹⁸ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom januar-juni 2018. godine“, 20.07.2018. godine.

U periodu januar - august 2018. godine Bosna i Hercegovina je iz EU uvezla 7,6 milijardi KM, što predstavlja povećanje od 6,7%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 1,5 milijardu KM i uvećan je za 4,1%. Posmatrano po zemljama, najznačajnija povećanja uvoza roba su registrirana prilikom uvoza roba iz Rusije 30,6% (1,5 p.p), Njemačke 10,7% (1,2 p.p), Italije 7,4% (0,8 p.p), Kine 13,4% (0,9 p.p), Turske 15,4% (0,6 p.p), Srbije 5,8% (0,6 p.p) i Hrvatske 5,8% (0,6 p.p).

Vanjskotrgovinski robni deficit tokom prvih 8 mjeseci 2018. godine iznosio 4,8 milijarde KM što predstavlja nominalno povećanje 228 miliona KM odnosno 4,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija povećanja deficit-a zabilježena su u okviru kategorija kao što su motorna vozila, sirova i rafinirana nafta i prehrambeni proizvodi. Posmatrano po zemljama u periodu januar-august 2018. godine došlo je do povećanja deficit-a prilikom vanjskotrgovinske razmjene sa Ruskom Federacijom, Kinom, Turskom, Njemačkom, dok je deficit smanjen u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa Hrvatskom i Srbijom. S druge strane, BiH je ostvarila vanjskotrgovinski suficit prilikom vanjskotrgovinske robne razmjene sa Crnom Gorom, Austrijom i Slovenijom.

Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u periodu januar-august 2018. godine iznosila je 61,7% što predstavlja blago poboljšanje od 1,2 p.p u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 75,3% prilikom vanjskotrgovinske robne razmjene sa EU, dok je pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 82%. Detaljniji pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-august 2018. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 10 . Pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar - august 2018. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOD				DEFICIT							
	Januar_August_2017		Januar_August_2018		2018/2017 promjena %		Januar_August_2017		Januar_August_2018		2018/2017 promjena %		Januar_August_2017	Januar_August_2018	2018/2017 promjena %	Pokrivenost uvoza izvozom
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p				
UKUPNO	7082	7820	10,4	10,4	11708	12674	8,3	8,3	-4626	-4854	4,9	4,9	61,7%			
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINSKOG PORUJEKLA	100	110	9,9	0,1	323	351	8,7	0,24	-223	-241	8,2	0,40	31,3%			
2 PROIZVODI BILJNOG PORUJEKLA	203	142	-30,3	-0,87	547	515	-5,7	-0,27	-343	-374	8,8	0,65	27,5%			
3 MASTI I ULJA	101	80	-21,0	-0,30	158	141	-10,5	-0,14	-57	-62	8,1	0,10	56,4%			
4 ŽIVOTINSKOG PORUJEKLA I PREHRAMBENE	242	217	-10,4	-0,35	997	1020	2,3	0,20	-755	-803	6,4	1,05	21,3%			
5 PRERABEVINE PROIZVODI MINERALNOG PORUJEKLA	641	870	35,7	3,23	1687	1920	13,8	1,99	-1046	-1050	0,4	0,08	45,3%			
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	611	625	2,3	0,20	1092	1173	7,4	0,69	-481	-548	13,9	1,44	53,3%			
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	235	272	15,6	0,52	756	819	8,4	0,54	-520	-547	5,2	0,58	33,2%			
8 KOŽA I KRZNO	137	134	-2,3	-0,04	328	313	-4,6	-0,13	-191	-179	-6,2	-0,26	42,9%			
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	508	517	1,7	0,12	167	191	14,5	0,21	341	325	-4,6	0,34	270,1%			
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	173	215	24,5	0,60	268	297	10,5	0,24	-96	-82	-14,6	-0,30	72,5%			
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	367	413	12,4	0,65	776	831	7,1	0,47	-409	-418	2,2	0,19	49,7%			
12 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLUČNI PROIZVODI	464	504	8,6	0,56	221	227	2,7	0,05	243	277	14,0	-0,73	221,8%			
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLUČNIH	55	57	3,3	0,03	232	255	9,9	0,20	-177	-198	12,0	0,46	22,4%			
14 BISERI, PLEMENTI METALU I NJİHOVI PROIZVODI,	8	8	1,3	0,00	11	12	4,5	0,00	-3	-4	12,1	0,01	67,8%			
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1256	1502	19,6	3,48	1247	1458	16,9	1,80	9	44	400,0	-0,76	103,0%			
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	843	931	10,4	1,24	1601	1718	7,3	1,00	-758	-787	3,8	0,63	54,2%			
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DJELOVI I	217	244	12,7	0,39	842	923	9,7	0,70	-625	-679	8,7	1,17	26,4%			
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	18	21	16,9	0,04	140	191	37,0	0,44	-122	-170	39,9	1,05	10,9%			
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJİHOVI DJELOVI I PРИBOR	101	112	11,3	0,16	9	7	-16,1	-0,01	92	105	13,9	-0,28	1539,7%			
20 RAZNI PROIZVODI	800	844	5,6	0,63	269	308	14,6	0,34	531	536	1,0	-0,12	274,1%			
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIJONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%			
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%			

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

5. Strane direktnе investicije

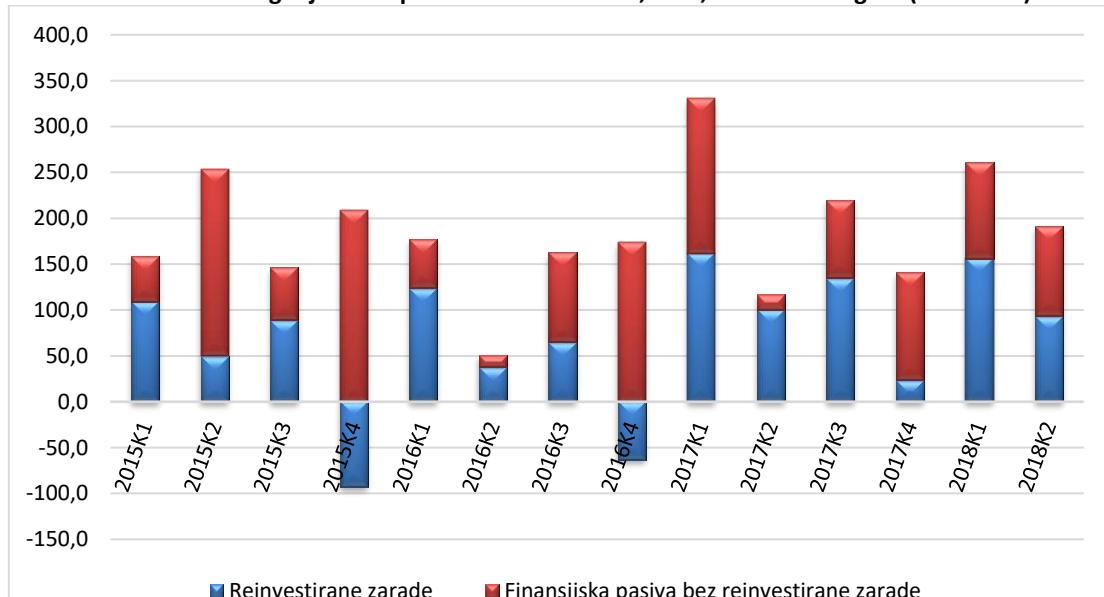
Ukupna strana ulaganja prema podacima CBBiH objavljenim u platnom bilansu za prvu polovicu 2018. godine su iznosila 452,5 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 1,1% g/g. U prvom polugodištu 2018. godine reinvestirane zarade su iznosile 249,8 mil. KM sa učešćem 55,2%. U istom periodu u prošloj godini reinvestirane zarade su imale učešće u ukupnim zaradama 58,2%.

Tabela 11: SDU po kvartalima u 2015, 2016, 2017. i 2018. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2015	158,9	253,9	146,4	116,2	675,4
2016	176,6	50,7	162,7	110,9	500,9
2017	330,7	117,0	220,0	140,9	808,6
2018	261,0	191,5			

Izvor: CBBiH

Grafikon 15: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015,2016,2017. i 2018. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Agencija Moody's Investors Service 16.02.2018. godine je potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“ dok je 09.03.2018. godine agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“.